

Sök med hund på miljögifter

Renare Marks Vårmöte
29 mars 2017

Susanne Kummel

Sök med hund på miljögifter

- Ett projekt med ekonomiskt stöd från Norrtorp Kumla Miljöstiftelse
- Del 1 avslutat 2016, redovisat i en rapport
- Del 2 pågår under 2017

Målsättning:

Samla marknadens aktörer i ett gemensamt projekt och ta fram hundar att använda i arbetet med kartläggning av förorenade områden.

Specialsök med hund på miljögifter Projektrapport, september 2016

Stjärntruppen som gjorde nosarbetet:

August

Collie - hane

En noggrann kille som är en tillgång i labbet. Ute söker han helst efter tikkodt!

Obi

Lapsk vallhund - hane

En uthållig pojk med bra nos som lurar till sig en extra godbit när han kan!

Bengta

Staffordshire bullterrier - tik

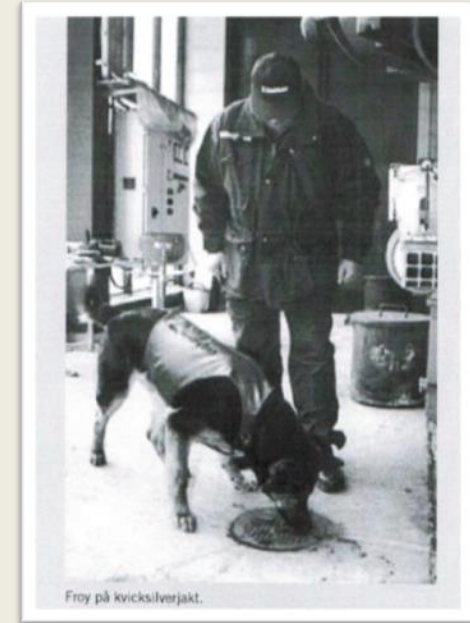
En energisk och arbetsglad tjej i alla lägen som gärna vill vara matte till lags!

Tidigare svenska erfarenheter

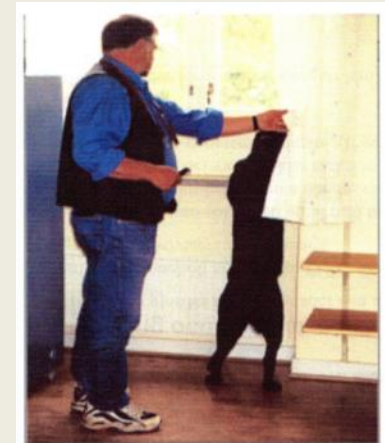
Hg-hundarna Wille och Froy

- Sökte igenom 1200 skolor och vårdinrättningar på uppdrag av NV. Tre ton kvicksilver hittades.
- Enligt NV:s rapport från 2003 kunde man spara in miljontals kronor vid inventeringen genom att använda hundar.
- Hundarna kunde visa var det inte fanns kvicksilver!

PCB-hunden Rix

- Sökte PCB i fogar och jordprover.
- Utvärdering visade att med hund blir inventeringsarbetet enklare och går snabbare genom att antalet provtagningar och analyser kan minskas.

Vad gör ett ämne lämpligt?

- Kontrastera mot bakgrunden - möjligt att urskilja för hunden.
- Ämnen som normalt inte ska finnas i miljön - föroreningar skapade av människan.
- Inte för kraftigt bakgrundsbrus.
- Kommersiell eller lagstadgad drivkraft för att åtgärda.
- Ämnen som är dyra att analysera eller där analysen tar lång tid.

Föroreningar

- **Klorerade alifater, tri- och perkloretylen** – klorerat lösningsmedel, nedlagda ytbehandlingsanläggningar och kemtvättar.
- **Högfluorerade ämnen, PFAS** – främst PFOS som förorenat vattentäcker i Sverige genom läckage från bland annat brandövningsplatser.
- **Tributyltenn, TBT** – organisk tennförening som fungerar som biocid och främst används i båtbottenfärger.

Tester med hund på PFOA, maj 2016

- Blandningsserie som täcker olika gränsvärden för PFOS.
- Alla tre hundar markerade 50 mg/l på plattform med stor träffsäkerhet. 50 mg/kg gränsvärdet för avfallshantering i POPs-förordningen.
- Rejält trötta hundar!

Inte bara hundträning....

Användning av förbjudna ämnen

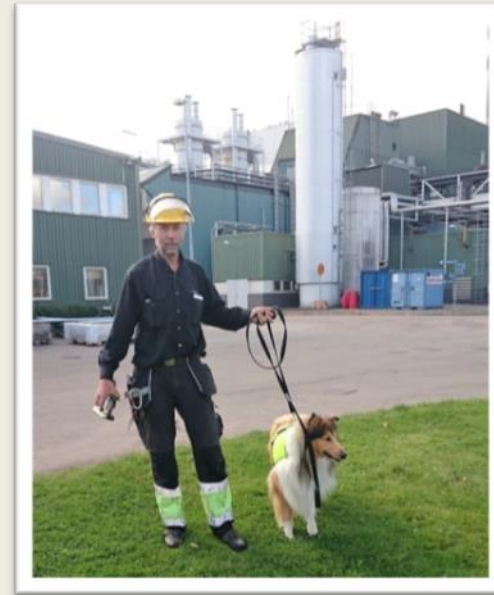
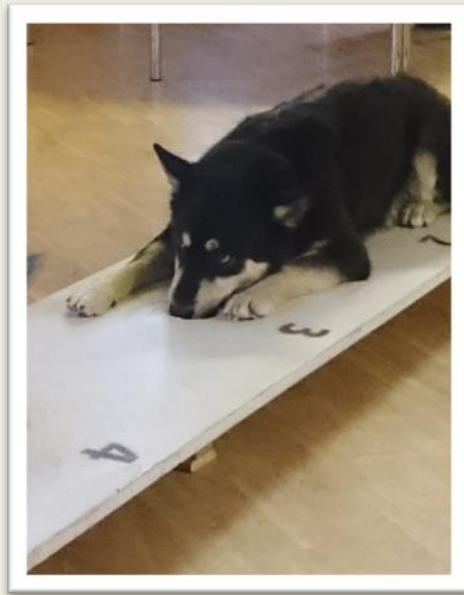
- Nödvändigt för utbildning och för att ställa in hundnosen i arbetssituationer.
- Användningen av förbjudna ämnen är hårt reglerade!
- Tankar på att utbilda hundarna på analyserade jordprover.

Certifiering hund

- Kravbilden måste stämmas av med aktörer som vill använda sökhundar.
- Titta på certifiering av sökhundar för minor, barkborre och cancer.
- Utpekande och markering av två hundar för att minska risken för felmarkering.
- Laboreriehund och ytsökhund.

Exponering av giftiga ämnen

- Kartläggning av risker vid exponering av aktuellt miljögift.
- Koncentrationer och exponeringstid för vilka skadlig effekt kan uteslutas.
- Årlig hälsokontroll.
- Hunden utbildas på harmlösa ämnen.
- Miljöer där människor vistas eller vistas dagligen

För PCB- och Hg-hundar gjordes bedömningen att ingen förhöjd risk förelåg

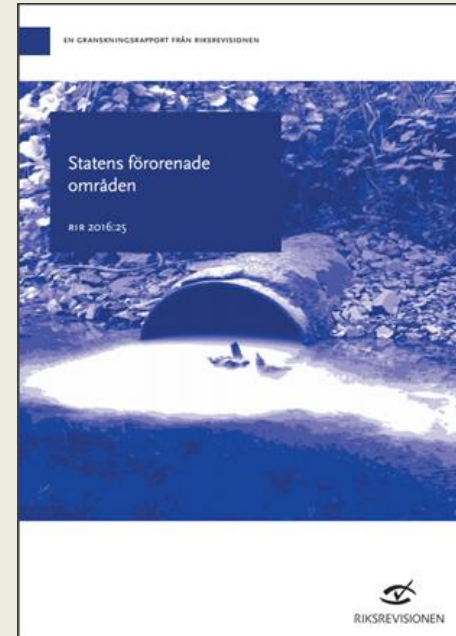
Rätt i tiden

”Staten har dålig koll på förorenad mark”

Det finns betydligt fler förorenade områden i Sverige än vad som tidigare uppmärksammats. Det är viktigt att de saneras, men staten har stora brister i kartläggningen och vad saneringen skulle kunna kosta. Det skriver Margareta Åberg och Fredrik Engström, Riksrevisionen, i en ny rapport.

Staten äger ett betydande antal nedlagda övnings- och skjutfält där det förekommer oexploderad ammunition. Det kan medföra direkt fara för liv och hälsa, skriver artikelförfattarna. Foto: Tobias Wallström/TT

Riksrevisionens övergripande slutsats:

Det finns betydande brister i kartläggningen av förorenade områden som ägs av staten eller har förorenats av statlig verksamhet.

Fortsatt arbete

- Träna färdigutbildade sökhundar på ett eller några utvalda miljögifter för att visa att det fungerar. (TRI, TBT, PFOS)
- Träna dem på analyserade jordprover
- Tankar om fortsatt arbete med finansiering från Tuffo - Teknikutveckling och forskning inom förorenade områden.

Efterlysning:

- Analyserade jordprover med olika halter av föroreningarna ovan och från olika förorenade områden
- Intresserade aktörer för gemensamt projekt

Åke Eriksson på Golder tror hårt på möjligheten att använda hundar för sök av markföroreningar då han redan varit med om något liknande och säger till tidningen Recycling:

”Utan att veta vad det kan kosta att träna en hund, bedömer jag det som sannolikt att det går att spara in 30 000 till 50 000 kronor i ett utredningsuppdrag.”

Golder Associates deltar i projektet med kunskap och kontakter

Tack för er uppmärksamhet!

Susanne Kummel

s.kummel@kummelconsulting.se

www.miljohundar.se

